

ΤΡΙΩΡΗ ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΣΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Όνομ/νυμο:.....

Τμήμα:.....

Βαθμός:.....

Ημερομηνία: 29-11-2020

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Σε πρόσφατη έρευνα που δημοσιεύτηκε στον ημερήσιο τύπο, οι συμμετέχοντες Έλληνες πολίτες δήλωσαν ότι «εμπιστεύονται» τα ΜΜΕ σε ποσοστό 1,9%. Ένα κόμμα εννέα. Ούτε δύο.

Στις περισσότερες αντίστοιχες έρευνες το ίδιο συμβαίνει: Οι Έλληνες πολίτες δηλώνουν ότι εμπιστεύονται τα ΜΜΕ (και όταν λέμε «ΜΜΕ» εδώ εννοούμε κυρίως την τηλεόραση - μόλις το 6% των Ελλήνων διαβάζει κάθε μέρα έντυπα, το μικρότερο ποσοστό στην Ε.Ε.) λιγότερο από όλους τους θεσμούς που υπάρχουν στη χώρα, λιγότερο από τα κόμματα, τις τράπεζες, την κυβέρνηση.

Το περυσινό Ευρωβαρόμετρο, η έρευνα της Ε.Ε. που μετράει τις τάσεις της κοινής γνώμης, παρουσίασε παρόμοιο αποτέλεσμα: μόλις 15% των συμμετεχόντων Ελλήνων δήλωσαν ότι εμπιστεύονται την τηλεόραση. Ήταν το χαμηλότερο ποσοστό από όλες τις χώρες- μέλη. Στην ίδια έρευνα, ωστόσο, το ιλιγγιώδες 85% των Ελλήνων δήλωσε και κάτι άλλο: ότι βλέπει κάθε μέρα τηλεόραση. Σε αυτό το θέμα είμαστε ακριβώς πάνω στον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Οπότε τι συμβαίνει; Γιατί δηλώνουμε ότι δεν εμπιστευόμαστε κάτι που παρακολουθούμε κάθε μέρα; Ή, για να το πάρουμε ανάποδα: γιατί παρακολουθούμε κάτι που δηλώνουμε ότι δεν εμπιστευόμαστε;

Μπορεί να εννοούμε ότι δεν βλέπουμε ειδήσεις. Όλα αυτά τα παράθυρα και τις εκπομπές γνώμης και τα δελτία ειδήσεων μπορεί να μην τα βλέπει κανείς. Αν είναι έτσι, τότε θα έπρεπε τα πολιτικά μηνύματα που βγαίνουν από την τηλεόραση να μην έχουν καμία επίδραση στη βούληση και την πολιτική έκφραση των πολιτών. Στην πραγματικότητα, όμως, φαίνεται να συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Ας θυμηθούμε τα αποτελέσματα των πρόσφατων ευρωεκλογών.

Στις τελευταίες ευρωεκλογές, για πρώτη φορά οι Έλληνες πολίτες, οπουδήποτε κι αν ψήφιζαν, είχαν την ευκαιρία να διαλέξουν πρόσωπα από μία κοινή λίστα υποψηφίων. Και επέλεξαν για ευρωβουλευτές 21 ανθρώπους, η πλειονότητα των οποίων είναι αυτό που λέμε «γνωστοί από την τηλεόραση»: Πολιτικοί και καθηγητές που συχνάζουν σε εκπομπές και παράθυρα, πρώην αθλητές, συγγενείς διασήμων, ακόμα και τρεις πρώην δημοσιογράφοι της τηλεόρασης (οι οποίοι παραλίγο να ήταν πέντε). Βλέποντας τα ονόματα αυτών που εξελέγησαν και αυτών που έμειναν απ' έξω, το συμπέρασμα είναι ξεκάθαρο: εξελέγησαν αυτοί που ήταν στην τηλεόραση. Το συμπέρασμα επαναλαμβάνεται και στις υπόλοιπες εκλογικές αναμετρήσεις.

Με άλλα λόγια: ο λαός ψηφίζει ό,τι βλέπει στην τηλεόραση, και μετά πάει και δηλώνει στις έρευνες ότι δεν εμπιστεύεται την τηλεόραση. Είναι ένα φαινόμενο που βρίσκω συναρπαστικό. Υπάρχουν διάφορες πιθανές εξηγήσεις, για παράδειγμα:

1)Οι Έλληνες πολίτες είναι υποκριτές. Παρακολουθούν τηλεόραση και λαμβάνουν σοβαρά υπόψη αυτά που βλέπουν εκεί, αλλά αρνούνται να το παραδεχτούν

2) Οι Έλληνες πολίτες είναι διαταραγμένες προσωπικότητες, που δεν έχουν επίγνωση της αντίφασης και νομίζουν ταυτόχρονα ότι τα ΜΜΕ είναι αφερέγγυα και ότι οι αποφάσεις που παίρνουν ακολουθώντας αυτά που λέει η τηλεόραση είναι σωστές.

Είμαι σίγουρος ότι μπορείτε να σκεφτείτε και άλλες πιθανότητες, κάποιες ενδεχομένως και πιο ήπιες. Δεν ξέρω τι ισχύει, ή ποιες είναι οι λύσεις, αν υπάρχουν, αλλά ξέρω το εξής: Ο πολίτης δεν έχει άλλες ευθύνες όσον αφορά τη διακυβέρνηση του κράτους. Μόνο να ενημερώνεται και να επιλέγει όσο καλύτερα μπορεί τους εκπροσώπους του. Δεν είναι το πιο εύκολο πράγμα του κόσμου - χρειάζεται να παρακολουθείς τι γίνεται γύρω σου, να διαβάζεις ιδέες και απόψεις, να κρίνεις συμπεριφορές και επιλογές όσο πιο ώριμα μπορείς. Σήμερα αυτό γίνεται ευκολότερα από ό,τι γινόταν στο παρελθόν, επειδή οι πηγές πληροφόρησης είναι περισσότερες και πιο αποκεντρωμένες. Αλλά οι Έλληνες πολίτες αποτυγχάνουν. Δεν το κάνουν καλά. Δεν ψάχνουν, δεν διαβάζουν (μόνο το 44% των Ελλήνων χρησιμοποιεί τακτικά το Ιντερνέτ - έκτοι απ' το τέλος στην Ε.Ε.). Και όταν η κυριότερη πηγή πληροφόρησης που επιλέγουν γι' αυτά τα θέματα είναι ο θεσμός που οι ίδιοι εμπιστεύονται λιγότερο από όλους τους θεσμούς της Γης, υπάρχει πρόβλημα, δεν μπορεί να μην υπάρχει πρόβλημα, έτσι είμαστε όλοι αγανακτισμένοι για την κατάσταση στην οποία μας έφεραν «οι πολιτικοί» και «η τηλεόραση».

Γεωργακόπουλος Θ., Η Καθημερινή, 2014, (διασκευασμένο)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Δελτίο ηδύσεων¹

ΣΥΛΛΟΓΙΖΟΜΑΙ ΤΟ ΙΔΑΝΙΚΟ δελτίο ειδήσεων.

Το σχεδιάζω προσεκτικά, το επινωώ, το προκατασκευάζω.

Αφαιρώ με προσοχή και με λαβίδες καθετί το δυσάρεστο και το οδυνηρό. Το λογοκρίνω.

Εξαίρω τα εγκλήματα, διαγράφω τις ληστείες, εξαφανίζω την παραφιλολογία και τις διαδόσεις.

Κρατώ τη φωνή και σκεπάζω τον αντίλαλο, κρατώ τον ήχο και εξαφανίζω τον απόηχο. Ως δια μαγείας, δεν υπάρχουν καταλήψεις, επιθέσεις, απεργίες, πορείες, επεισόδια.

Καταργούνται οι συνδιαλλαγές, οι αντεγκλήσεις, οι συγκρούσεις, οι αιχμηρές δηλώσεις και οι υβριστικές ανταπαντήσεις.

Δεν υπάρχουν νεκροί από ατυχήματα, από τροχαία, από ναρκωτικά.

Δεν εκπυρσοκροτούν πιστόλια, δε βγαίνουν μαχαίρια.

Δεν υπάρχουν κυβερνητικές αποφάσεις που να ζορίζουν, στοιχεία της φύσης που να καταστρέφουν, ανθρώπινες παρεμβάσεις που να πυροδοτούν.

Δεν υπάρχουν λαϊκές εξεγέρσεις, επαναστάσεις, αλλά ούτε και τρομοκρατικές ενέργειες, βομβιστικές απόπειρες, λεκτικά πυροτεχνήματα.

Δεν υπάρχουν παρασκήνια, ίντριγκες, δολοπλοκίες και συνωμοσίες...

Θεέ μου, τι τερατούργημα δημιούργησα...

Τι πληκτικά εξιδανικευμένο κόσμο, όπου ο αντικατοπτρισμός του δεν ενδιαφέρει κανέναν, δεν συγκινεί, δεν συναρπάζει «δι' ελέου και φόβου»!

Τι ειδυλλιακό και στείρο κατασκευάσμα, χωρίς κορυφώσεις και δραματικές εξάρσεις, χωρίς συγκινησιακά δρώμενα και θεατρική δομή!

Ιδανικό πρόγραμμα για μηδενική θεαματικότητα· γιατί, σήμερα, περισσότερο παρά ποτέ, η ενημέρωση υποχρεούται να αποκτά ψυχαγωγικό χαρακτήρα, έστω και αν η ψυχαγωγία αυτή στηρίζεται στην αρνητική πλευρά των πραγμάτων.

Αλλά γιατί να γίνει και αλλιώς;

Πέρα από τον βασικό ορισμό της είδησης που αποστηθίζουν οι σπουδαστές της δημοσιογραφίας («ο άνθρωπος που δαγκώνει σκύλο»), αν δεν υπήρχε το αδηφάγο βλέμμα, η μελοδραματική ροπή και η σαδομαζοχιστική διάθεση του μέσου ανθρώπου, πολλά πράγματα δε θα είχαν γίνει.

Δε θα 'χε γεννηθεί το αστυνομικό μυθιστόρημα.

Δε θα 'χαν επινοηθεί τα κόμικς.

Δε θα 'χαν δημιουργηθεί ήρωες περιπετειών.

Δε θα 'χαν ανθίσει οι ταινίες καταστροφής, όπου οι πύργοι καίγονται και αεροσκάφη συντρίβονται. [...]

Μόνο που ο στοχαστικός παρατηρητής καταλήγει αναπόφευκτα στο συμπέρασμα πως, όσο κι αν η καθημερινότητα παραλλάσσει τις καταστροφές της, η ζωή –όπως και η Ιστορία– επαναλαμβάνεται με αναλλοίωτη ακρίβεια, και, εντέλει, όποιος παρακολουθήσει ένα δελτίο ειδήσεων, στην ουσία έχει δει και όλα αυτά που πρόκειται να ακολουθήσουν –πληκτικά ανακυκλούμενα– και στο μέλλον.

Γιάννης Ευσταθιάδης
«Tragicomedia»

¹ Δεν πρόκειται για ορθογραφικό λάθος. Ο συγγραφέας κάνει λογοπαίγνιο με το επίθετο «ηδύς» = ευχάριστος.

Θέμα Α

A1. Να αποδώσετε συνοπτικά την αντίφαση που χαρακτηρίζει τους Έλληνες πολίτες σχετικά με τα ΜΜΕ σύμφωνα με τον αρθρογράφο. (50 περίπου λέξεις).

Μονάδες 15

Θέμα Β

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το κείμενο 1, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο:

α. Τα ηλεκτρονικά μέσα, σύμφωνα με έρευνες, δεν αποτελούν αξιόπιστη πηγή ασφαλούς πληροφόρησης των Ελλήνων.

β. Οι Έλληνες επηρεάζονται κατά κόρον από το τηλεοπτικό δίκτυο.

γ. Στην πλειονότητά τους οι πρόσφατα εκλεγέντες ευρωβουλευτές δουλεύουν στην τηλεόραση.

δ. Οι Έλληνες αναζητούν την πολύπλευρη ενημέρωσή τους.

ε. Στη σημερινή εποχή οι πηγές πληροφόρησης είναι περιορισμένες.

Μονάδες 15

B2. Σε μια παράγραφο 70-80 λέξεων να σχολιάσετε την άποψη του αρθρογράφου «Αλλά οι Έλληνες πολίτες ... δεν ψάχνουν, δεν διαβάζουν (μόνο το 44% των Ελλήνων χρησιμοποιεί τακτικά το Ιντερνέτ - έκτοι απ' το τέλος στην Ε.Ε.).

Μονάδες 10

B3. α) Τι πετυχαίνει ο αρθρογράφος με την εναλλαγή των ρηματικών προσώπων στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1; (μονάδες 7)

β) Να εξηγήσετε στο κείμενο 1 τη λειτουργία των σημείων στίξης στις λέξεις – φράσεις που ακολουθούν ως προς το επικοινωνιακό τους αποτέλεσμα:

- «εμπιστεύονται» τα ΜΜΕ [1^η παράγραφος]
- «γνωστοί από την τηλεόραση» [5^η παράγραφος]
- (οι οποίοι παραλίγο να ήταν πέντε) [5^η παράγραφος]
- για παράδειγμα: [6^η παράγραφος]

(μονάδες 8)

Μονάδες 15

Θέμα Γ

Γ1. Ποιο θέμα πραγματεύεται ο συγγραφέας (χρονογράφος) του κειμένου 2 και με ποιους εκφραστικούς τρόπους το πετυχαίνει; Εσείς γιατί πιστεύετε ότι επικρατούν ειδήσεις με καταστροφικό περιεχόμενο; Η απάντησή σας να εκτείνεται σε 150 περίπου λέξεις.

Μονάδες 15

Θέμα Δ

Δ1.

Ζούμε στην ψηφιακή εποχή, στην οποία οι πηγές πληροφόρησης είναι πολλές. Εκφωνείς ομιλία 300-350 λέξεων ως καθηγητής του Τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης σε Ημερίδα που διοργανώνει ο δήμος σου στο Πνευματικό κέντρο με θέμα «Η πληροφόρηση στη σύγχρονη εποχή». Στην ομιλία σου να αναλύσεις τα χαρακτηριστικά εκείνα που πρέπει να διακρίνουν έναν ποιοτικό δημοσιογράφο αλλά και έναν δέκτη, ώστε η πληροφόρηση να είναι αποτελεσματική.

Μονάδες 30